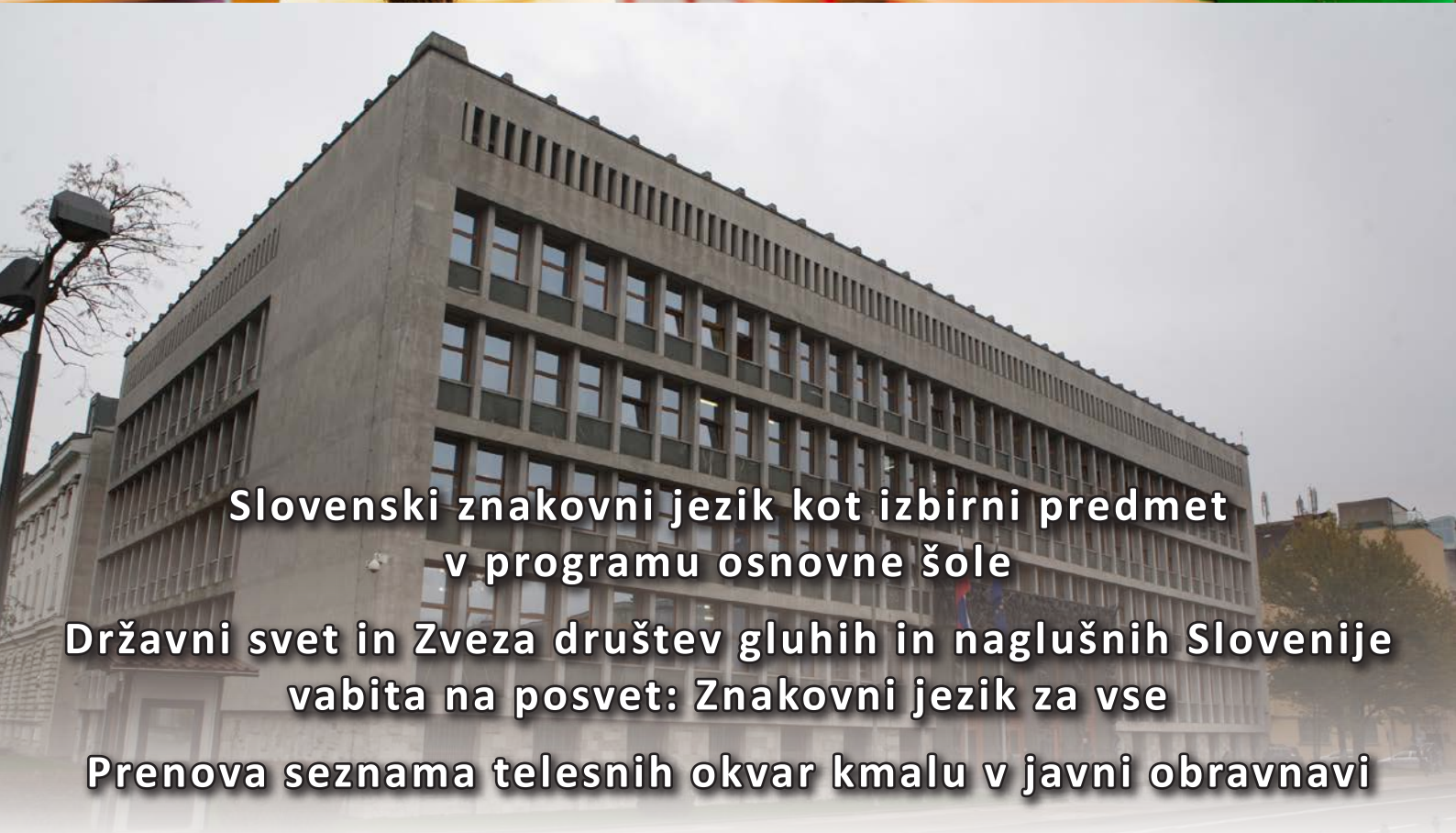

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Iz sveta tišine

Letnik XXXX, št. 4, april 2019 | ISSN 1318-139

**Slovenski znakovni jezik kot izbirni predmet
v programu osnovne šole**

**Državni svet in Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
vabita na posvet: Znakovni jezik za vse**

Prenova seznama telesnih okvar kmalu v javni obravnavi

Obvestilo uredniškega odbora

Pred vami je aprilka številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli zanimivosti iz življenja gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. V prejšnji številki glasila smo objavili drugi del informacij o izvajanju posebnih socialnih programov, ki jih je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije izpeljala v preteklem letu, ter razpis za letovanje socialno ogroženih gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom. V tokratni številki glasila objavljamo informacije o aktualnih dogodkih in projektih. Nikar ne prezrite vabila na posvet Znakovni jezik za vse, ki ga ZDGNS skupaj z Državnim svetom organizira v maju, in posebne priloge glasila, v kateri je objavljen vsakoletni razpis za ohranjanje zdravlja in rehabilitacijo oseb z okvaro sluha. V glasilu najdete poleg rednih rubrik tudi številne koristne in zanimive informacije.

Vljudno vas vabimo, da soustvarjate naše glasilo Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite brezplačno prejemati, nam pišite na e-naslov: urednistvo.ist@zveza-gns.si ali pa svoje ime, priimek ter naslov sporočite na naslov: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, 1000 Ljubljana.

Glasilo IST je dosegljivo tudi v virtualni obliki, na naslovu: www.zveza-gns.si.

Uredništvo

Izdajo in tisk glasila sofinancirata Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) ter Ministrstvo za kulturo. Stališča Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ne izražajo stališč FIHO.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Pošiljanje pisnega in slikovnega gradiva za glasilo IST

Prijazna spodbuda našim piscem

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije treba upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije posnete s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304).

Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu .jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega bralnika, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB.

Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument, ampak jih pripnite k svoji elektronski pošti.

Fotografije in besedila, ki ne ustrezajo navodilom, bomo prisiljeni zavrnil, oziroma jih objaviti brez fotografij.

Nekatere pomembne informacije iz časopisa pripravljamo tudi v slovenskem znakovnem jeziku (SZJ). Pri nekaterih člankih v glasilu Iz sveta tišine boste našli QR-kodo in z nameščeno aplikacijo Slovar SZJ si boste lahko članek ogledali na mobilnih napravah v obliki videoposnetka v SZJ. Bralnik QR-kode je dostopen na aplikaciji slovarja SZJ. Navodila za prenos aplikacije in uporabo QR-kode so napisana na strani 11. Ker so videoposnetki namenjeni gluhim uporabnikom SZJ, niso opremljeni z zvokom. Želimo vam prijetno branje.

Uredništvo

Izdajatelj: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 **Spletna stran:** www.zveza-gns.si **Urednik:** Adem Jahjefendić, urednistvo.ist@zveza-gns.si **Uredniški odbor:** Franc Forštner, Aleksandra Rijavec Škerl, Tine Jenko **Lektorica:** Darka Tepina Podgoršek **Oblikovanje:** ARTMEDIA **Tisk:** Tiskarna DTP. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. Mnenja in stališča posameznih avtorjev prispevkov ne izražajo nujno tudi mnenj in stališč uredništva in ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografije na naslovnici: SZJ kot izbirni predmet v programu osnovne šole; Državni svet Republike Slovenije. **Foto:** istock; Sašo Letonja

Uvodnik

Z novim šolskim letom se bodo učenci v osnovnih šolah lahko odločili za nov izbirni predmet – slovenski znakovni jezik (SZJ). 13. 3. 2019 je stopila v veljavo odredba ministra za izobraževanje, znanost in šport dr. Jerneja Pikala, da se spremenjeni predmetnik in učni načrt SZJ začneta uporabljati v šolskem letu 2019/20. SZJ bodo lahko učenci sedmih, osmih in devetih razredov OŠ med izbirnimi predmeti izbrali tudi za vsa tri leta v obsegu 204 ure, kar je velika priložnost za izpopolnjevanje v znanju in uporabi SZJ tudi kasneje v srednji šoli. Izbirni predmet ni namenjen le slišočim učencem, ampak tudi učencem z okvaro sluha. Eden od ciljev umestitve maternega jezika gluhih med izbirne predmete v OŠ je med drugim tudi, da se izboljšata razumevanje in komunikacija slišočih z osebami z okvaro sluha, so mnenja tudi na Zavodu RS za šolstvo.

Na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS) kot soavtorji učnega načrta to dejanje vidimo kot priznanje SZJ v šolskem sistemu in najvišjo moralno-etično vrednoto naše družbe, saj se ima maternega jezika gluhih tako možnost učiti tudi širša skupnost. Z ozaveščanjem otrok se krepi tudi identiteta SZJ in širše razumevanje okvare sluha, predvsem pa razumevanje gluhe skupnosti kot jezikovne in kulturne manjšine. To je pomemben korak do vključujoče družbe in pravica gluhih do učenja maternega jezika.

Programski svet Javnega zavoda Radiotelevizija Slovenija (RTV) je na marčevski seji izvolil člane Programskega odbora za invalidske vsebine. Izvoljenih je bilo pet dosedanjih članov odbora za invalidske vsebine, in sicer Stane Padežnik iz Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije, Frida Planinc, predstavnica ZDGNS, Barbara Slaček iz Zveze paraplegikov Slovenije, Luka Perne iz Zveze Sožitje in Miran Kranjc iz Zveze delovnih invalidov Slovenije. Kot nova člana sta bila izvoljena Gregor Gračner, predstavnik Zveze za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijskega komiteja, in Blaž Urbanč iz Društva distrofikov Slovenije. Poleg naštetih izvoljenih članov sta nova stara člana še Tomaž Wraber kot predstavnik Društva za teorijo in kulturo hendikepa – YHD in Tomi Špilak iz Zveze Sonček.

Programski odbor bo imel tudi v tem mandatu več pomembnih nalog, na primer prizadevanje za to,

da RTV čim prej izkoristi potencial, ki ga za doseganje dostopnosti vsebin invalidom ponujajo nove tehnologije, zato upamo, da bo čim večje število oddaj in informacij dostopnih v SZJ in da se bo čim prej zagotovila 100-odstotna podnaslovljenost vseh vsebin za dostopnost javnega medija osebam z okvaro sluha.

Marca je v Evropskem parlamentu potekala razprava o zaščiti in preventivi sluha, na kateri sta sodelovala tudi naša predstavnika, predsednik ZDGNS Mladen Veršič in Darja Pajk kot predstavnica odbora Evropske zveze naglušnih (EFHOH). V razpravi so sodelovali tudi visoki predstavniki mednarodnih organizacij. Shelly Chadha iz Svetovne zdravstvene organizacije je spregovorila o pomembnosti varnega poslušanja in zgodnjega odkrivanja okvare sluha v vseh starostih obdobjih. Kim Ruberg iz mednarodne neprofitne in nekomercialne organizacije Hear-it, ki zbira, obdeluje in posreduje informacije, nanašajoče se na okvaro sluha, je predstavil raziskavo, ki prikazuje, kakšne socialno-ekonomske posledice ima nezdravljena izguba sluha na posameznika in družbo kot celoto. Mark Laureyns iz evropskega združenja strokovnjakov za slušne aparate je udeležence seznanil z raziskavo o uporabi zaščitnih sredstev za sluh med mladimi. Naša predstavnica Darja Pajk je prikazala socialni vidik zgodnjega prepoznavanja izgube sluha in vpliv izgube sluha na družbene odnose. Svojo predstavitev je pripravila z osebnega vidika in lastnih izkušenj kot oseba z izgubo sluha. Predsednik ZDGNS Mladen Veršič je nagovoril vse zbrane v Evropskem parlamentu, spregovoril o organizaciji konference IFHOH v Sloveniji, predstavil aktivnosti obširne medijske kampanje, izkušnje in rezultate za ozaveščanje javnosti, ki je potekala v času lanske letošnje konference, ter poudaril nekaj ključnih usmeritev.

Pomembno je zaščititi in preveriti svoj sluh ter ustrezno ukrepati, če se pojavi izguba sluha. Nezaščiten sluh in neukrepanje ob njegovi izgubi lahko drago staneta – tako posameznika kot družbo. To so le nekateri sklepi iz razprave v Evropskem parlamentu.

Adem Jahjefendić, urednik

S sekretarjeve mize

»Vaja je najboljši učitelj.« (Kornelij Tacit)

Slovenski znakovni jezik kot izbirni predmet v programu osnovne šole

Izbirni predmet Slovenski znakovni jezik bo s šolskim letom 2019/2020 v rednem programu osnovne šole in prilagojenih izobraževalnih programih osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom.

Uspelo je! Poleg izbirnega predmeta SZJ v srednji šoli bo odslej mogoče izbirati izbirni predmet SZJ tudi v osnovni šoli. Minister MIZŠ je sprejel spremembo vzgojno-izobraževalnega programa osnovna šola, sprejetega z odredbo. Poleg tega je sprejet tudi učni načrt, ki bo po novem v zadnjem triletju ponudil kar 204 ure učenja SZJ in vsebin, povezane z jezikom in gluhoti. Z izbirnima predmetoma SZJ v srednji in osnovni šoli se kaže vse večja vključenost znakovnega jezika in vsebin gluhoti v izobraževalne programe naših bodočih odločevalcev. Gre za prve večje korake vključevanja SZJ v izobraževalne programe, zagotovo pa to ne ustavi naporov ZDGNS, da se znakovni jezik uvrsti kot obvezni predmet za izobraževanje gluhih. Še vedno ne razumemo, kako je mogoče, da se gluhi otroci, ki so vključeni v izobraževanje, ne učijo svojega jezika sistematično kot predmet SZJ. To je tako, kot da bi vsem našim učencem v OŠ in SŠ ukinili predmet Slovenski jezik, saj se v slovenskem jeziku učijo preostale predmete. Nedopustno in zelo diskriminatorno. Včasih so gluhi otrokom v šoli za hrbet vezali roke, da niso kretali, danes pa se temu moderno reče: jezikovni genocid. In prav zato nadaljujemo vse aktivnosti, da se SZJ umesti v Ustavo RS.

Slovenski znakovni jezik kot izbirni predmet v osnovni šoli

Evropski akt o dostopnosti v Evropskem parlamentu sprejet

Evropski parlament je na plenarnem zasedanju v Evropskem parlamentu prvič v svoji zgodovini sprejel dokument, ki določa standarde dostopnosti izdelkov in storitev za invalide. Teh je danes v Evropi več kot 80 milijonov, že do leta 2020 pa naj bi se njihovo število povečalo na kar 120 milijonov. Za sprejem evropskega akta o dostopnosti je glasovalo 613 poslancev, med njimi tudi slovenski poslanec dr. Igor Šoltes, ki si je tudi v vlogi poročevalca v senci v pristojnem odboru Evropskega parlamenta zelo prizadeval, da bi ta dokument dobil zeleno luč še pred iztekom mandata. Kot je povedal na nedavnem posvetu o aktu o dostopnosti, ki ga je Slovenija na njegovo pobudo organizirala kot prva od vseh držav članic Evropske unije in na katerem je skupaj z Nacionalnim svetom invalidskih organizacij Slovenije predstavil vse ključne vsebinske poudarke tega dokumenta, gre v tem primeru za krovni dokument, ki bo na ravni Unije določal načine, na katere morajo biti storitve in izdelki dostopni tudi invalidom. Ta akt pokriva vse od transportnih sredstev do IT-opreme, plačilnih terminalov, bralnikov e-knjig in turističnih storitev – gre za zelo širok nabor storitev in izdelkov, ki bodo invalidom omogočili samostojnejše življenje in delo, družbo kot tako pa zavezali k bolj vključujočemu delovanju. V dolgotrajni razpravi o tem, kako visoko naj akt o dostopnosti postavi pravila, ki bodo invalide pravičnejše vključevala v družbo, se je pokazalo, da odločevalci pri tem vprašanju še zdaleč niso enotni. Evropska komisija se je zavzemala za paket zelo blagih rešitev, tudi večina držav članic si želi čim manj obveznosti na tem področju, a parlament je to odločno zavrnil. Triletno obdobje, v katerem morajo z aktom o dostopnosti svojo zakonodajo uskladiti države članice, velja po Šoltesovem mnenju dobro izkoristiti in se takoj lotiti dela. Zato bo skupaj s predsednikom Nacionalnega sveta za invalide Slovenije Borutom Severjem na vlado naslovil poziv za oblikovanje delovne skupine, ki bo usklajevala ta zahtevni proces.

»Tudi Slovenija ima zdaj priložnost, da pokaže, kako dobro razume pojem vključujoče družbe. Akt resda ni idealno zastavljen, a to ne pomeni, da Slovenija ne more iti korak dlje in vsaj v našem prostoru narediti več za invalide, starejše. Direktiva ponuja

priložnost, da na tem področju postanemo zgled preostali Evropi in pokažemo, da dostojanstvo, pravice in blaginjo vseh delov družbe postavljamo visoko na seznam naših vrednot. Odgovorno in modro bi bilo, če bi vlada val navdušenja javnosti, na katerem zdaj jezdi, izkoristila tudi za to, da invalide in vprašanja, ki jih zadevajo, prestavi z obrobja v središče naše skupne pozornosti in naporov,« je povedal dr. Šoltes.

Predsednik ZDGNS Mladen Veršič in evropski poslanec dr. Igor Šoltes

Nove tolmačene oddaje na RTV Slovenija: Ugri-znimo znanost in Na kratko

Z marcem 2019 so na TV Slovenija začeli tolmačiti dve izobraževalni oddaji. O tedenskih vsebinah sprti obveščajo na spletni strani www.dostopno.si.

Slovenski znakovni jezik v tretji izdaji eSSKJ Slo-varja slovenskega knjižnega jezika

Na povabilo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti Inštitut za SZJ sodeluje pri soustvarjanju našega skupnega slovarja na Slovenskem. Gre za izjemen jezikovni in kulturološki pomen, da so temeljni slovenski je-

zikovni viri brezplačno dostopni čim širšemu krogu uporabnikov jezikovne skupnosti v Sloveniji. Pri-zadevamo si, da bi temeljni enojezični razlagalni slovar slovenščine povezali s Slovarjem slovenskega znakovnega jezika. Tako je povsem brezplačno dostopen najširšemu krogu uporabnikov jezikovne skupnosti, ki lahko na enem mestu hitro in prija-zno dostopajo do obeh slovenskih jezikov, sloven-skega in slovenskega znakovnega jezika.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti

Svetovno dvoransko prvenstvo gluhih – Tadej Enci in Iris Breganski

Naš atlet Tadej Enci se je udeležil svetovnega dvo-ranskega prvenstva z visokimi pričakovanji, ki pa so se po izredno dobrem teku v kvalifikacijah porušili v polfinalnem teku, kjer je po nešportni potezi so-tekmovalca ostal brez uvrstitve v finale. Organiza-tor se mu je po tekmovanju sicer opravičil in Tade-ju celo podelil simbolično medaljo, kar pa je slaba tolažba za vse vložene ure treningov in tekmovanj. Srečno, Tadej. Verjamem, da je bila ta izkušnja po-zitivna za naprej. Naša atletinja Iris Breganski pa je debitirala na svojem prvem svetovnem dvoran-skem prvenstvu gluhih. Osemnajstletna evropska mladinska prvakinja je osvojila šesto mesto, kar je dobra spodbuda za v prihodnje. Srečno, Iris.

Iris Breganski

Tadej Enci

Skupščine društev ob zaključnih poročilih za leto 2018

Predsednik ZDGNS, podpredsednik ZDGNS in jaz smo se udeleževali skupščin društev, kjer je to bilo mogoče. Ponekod so bile na isti dan tudi tri skupščine.

Upravni odbor ZDGNS

Tudi ZDGNS je v pripravi na Skupščino ZDGNS sklicala sejo UO ZDGNS, na kateri smo se poleg obravnavanih poročil in skupščini ZDGNS posvetili tudi drugim vsebinam dela ZDGNS.

Nogometna zveza Slovenije za gluhe in naglušne

Nogometna zveza Slovenije in Mestno društvo gluhih Ljubljana sta za sto gluhih in naglušnih organizirala brezplačen ogled nogometne tekme med Slovenijo in Severno Makedonijo na stadionu Stožice v Ljubljani. Veseli nas podpora NZS, ki je omogočila ogled izredno napete in zanimive tekme za številne gluhe in naglušne, za kar se jim najlepše zahvaljujemo. Na tekmi je bilo lepo slišati, ko je uradni napovedovalec pred tekmo in med odmorom omenjal izzive, s katerimi se spoprijemajo gluhi in naglušni, ter pred kar 10.000 gledalci posebej omenil tudi ime Mestnega društva gluhih Ljubljana.

Matjaž Juhart

Spletna TV po spletu neprekinjeno ponuja informacije z različnih področij, ki so plod avtorskega dela gluhih in slišočih novinarjev.

Na spletnem portalu www.gluhi.si so obiskovalcem na ogled različne kategorije vsebin: informativne, izobraževalne, kulturne, zabavne, športne. Izvajamo tudi produkcijo rubrik, kot sta Športaj z mano in Kulinarični kotiček.

Vabljeni k ogledu!

Kaj je slovnica? Zakaj jo potrebujemo?

V aprilu, maju in juniju 2019 bodo sodelavci pri projektu Pri-ročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika (SZJ) to slovnico predstavljali po društvih. Toda kaj sploh je slovnica?

Kaj je slovnica

Mnogi gluhi kretate že od otroštva in obvladate SZJ. Kretate avtomatsko, po občutku. SZJ vas tudi zelo zanima! Radi razpravljate, katera kretanja je ustreznejša, sprašujete se, zakaj nekdo iz Primorske kreta tako, nekdo iz Štajerske pa drugače. To vas pogosto moti in želite, da bi vam kdo povedal, kaj je pravilno.

Prizor s snemanja vsebin za Pri-ročno video slovnico slovenskega znakovnega jezika

Vendar slovnica ne odgovarja na taka vprašanja. Namen slovnice ni, da določi standard ali prepove neko kretanje in zapove drugo. Slovnica ni predpis, kako je treba kretati. Slovnica poskuša predstaviti in razložiti vaš naravni občutek za SZJ. Zakaj vsi kretalci SZJ pri eni vrsti vprašanja dvignete obrvi, pri drugi vrsti pa jih namrščite? Zakaj pri zanikanju odkimavate? Vidite, to je skupno vsem kretalcem SZJ. In zato se lahko med seboj razumete, čeprav Primorci uporabijo drugo kretanje za psa kot Ljubljanci ali Štajerci. Posamezne kretnje niso pomembne: lahko ste zadovoljni, da so različne, ker to bogati vaš jezik. Kaj pa torej je pomembno? Pomemben je način, kako sestavljate besedne zveze in stavke. To pa vsi počnete enako. In prav to razlaga priročna slovnica.

Kakšne bodo koristi Pri-ročne video slovnice

Slovnica torej ne predpisuje, kako morate kretati. Zakaj potem sploh potrebujete slovnico? Slovnico potrebujete zato, ker vas jezik zanima. Zanima vas

njegova raba, zgradba, njegove značilnosti. Pri-ročna video slovnica SZJ pa bo prinesla tudi druge konkretne koristi:

Ker boste kretalci s pomočjo slovnice spoznavali svoj jezik, boste lažje ločili med tistim, kar je v tem jeziku naravno, in tistim, kar je vpliv slovenščine.

Ker boste kretalci s pomočjo slovnice razumeli, zakaj kretate tako, kot kretate, boste na svoj jezik ponosnejši. Lažje boste prevzeli odgovornost za njegovo ohranjanje in razvoj.

Ker boste kretalci s pomočjo slovnice znali razložiti značilnosti svojega jezika, boste lažje učili svoj jezik tiste, ki ga še ne znajo.

Pomembno opozorilo in vabilo!

Pri-ročna video slovnica SZJ je rezultat dela, ki smo ga opravili v enem letu. V enem letu ni mogoče raziskati celotnega jezikovnega znanja, ki ga imate kretalci, da lahko uporabljate jezik. Veliko vprašanj še ostaja. Veliko tem nismo dovolj natančno raziskali. Čeprav smo jih raziskovali z uporabo jezikoslovnih tehnik, nismo izvajali natančnih raziskav. To pomeni, da je ta slovnica le začetek. To je poskus predstavitve jezikovnega znanja, ki ga imate v glavah, ko kretate. Če ugotovite, da se vaš občutek razlikuje od tega, kar je predstavljeno v tej slovnici, nam pišete ali se nam pridružite pri raziskovanju, da bomo skupaj pojasnili pojav, ki ste ga opazili.

In prihodnost?

Se bo s to slovnico res bistveno spremenil položaj slovenskega znakovnega jezika in njegovih uporabnikov v Sloveniji? Bo javnost navsezadnje le domela, da SZJ ni kriljenje z rokami, ampak zapleten jezikovni sistem? Bodo sliščeči nehali spraševati, ali obstaja en sam znakovni jezik, ki ga razumejo in kretajo vsi gluhi po vsem svetu? Seveda ne. Kaj se bo torej s Pri-ročno video slovnico SZJ spremenilo?

Dragi kretalci, zaradi slovnice slovenskega znakovnega jezika se boste spremenili vi. Zaradi boljšega poznavanja lastnega jezika boste sposobni prevzeti odgovornost zanj.

dr. Matic Pavlič

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH
IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Državni svet in Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije vabita na posvet

ZNAKOVNI JEZIK ZA VSE,

ki bo v četrtek, 23. maja 2019, ob 9.30
v dvorani Državnega sveta, Šubičeva 4, Ljubljana.

Program:

9.30–9.55 Prihod in registracija udeležencev

10.00–10.10 Pozdravni nagovori

Alojz Kovšca, predsednik Državnega sveta
mag. Dejan Židan, predsednik Državnega zbora
Mladen Veršič, predsednik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

10.15–11.05 Slovenski znakovni jezik v Ustavi Republike Slovenije

Umestitev slovenskega znakovnega jezika v Ustavo, Matjaž Juhart, Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Slovenski znakovni jezik v Republiki Sloveniji, mag. Ksenija Klampfer, ministrica za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti
Mednarodna primerjava v Evropski uniji, mag. Cveto Uršič, član prvega Odbora OZN za pravice invalidov
Pravice invalidov in Ustava, dr. Jurij Toplak, Pravna fakulteta v Mariboru in Alma Mater Europaea
Slovenski znakovni jezik in Državni zbor, Jani Möderndorfer, poslanec Državnega zbora

11.10–12.00 Slovenski znakovni jezik je jezik

Razvoj slovenskega znakovnega jezika z jezikovnopolitičnega vidika, dr. Simona Bergoč, Ministrstvo za kulturo, Služba za slovenski jezik
Slovenski znakovni jezik je jezik, dr. Marjetka Kulovec, Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana
Pomen raziskovanja in izobraževanja v slovenskem znakovnem jeziku, dr. Matic Pavlič, Projekt Pri-ročna video slovnica slovenskega znakovnega jezika

40 let razvoja slovenskega znakovnega jezika, Aleksandra Rijavec Škerl, ZDGNS Inštitut za slovenski znakovni jezik

Slovar slovenskega znakovnega jezika in etimološki slovar, Valerija Škof, Inštitut za SZJ Raziskovalna skupina za jezikovne elemente

12.00–12.30 **Odmor**

12.30–13.20 **Slovenski znakovni jezik za vse**

Uporabniki slovenskega znakovnega jezika kot soustvarjalci slovenske jezikovne stvarnosti, dr. Nataša Gliha Komac, ZRC SAZU Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša

Védenje o slovenskem znakovnem jeziku kot eni izmed možnosti sporazumevanja v slovenščini, dr. Andreja Žele, Filozofska fakulteta v Ljubljani

Slovenski znakovni jezik v luči Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih, Jasmina Bauman, Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik

Slovenski znakovni jezik za vse, Daša Peperko, Inštitut za SZJ Raziskovalna skupina za slovnico slovenskega znakovnega jezika

Učinki znakovnega jezika, Robert Lah Veršič, član Sveta za slovenski znakovni jezik

13.20–14.00 **Razprava in zaključki**

Posvet bo moderiral državni svetnik Dane Kastelic.

Predsednik ZDGNS
Mladen Veršič

Predsednik Državnega sveta
Alojz Kovšca

Za udeležbo na posvetu ni kotizacije, treba pa se je predhodno prijaviti. Prosimo vas, da svojo udeležbo na posvetu potrdite do petka, 17. 5. 2019, na elektronski naslov info@zveza-gns.si in pri tem navedete ime, priimek in naslov stalnega bivališča (zaradi olajšanja postopka registracije v recepciji parlamenta).

Prosimo, da vabilo posredujete vsem, ki jih zanima udeležba na posvetu.

Kako do novega slušnega aparata

Različne slušne aparate imate v dogovoru z dobaviteljem pravico preizkušati tri mesece kot prvi uporabnik, enega največ 14 dni. Če želite izbrati dober aparat in ga preizkusiti, morate zdravnika opozoriti, naj vam na naročilnico napiše »preizkušanje aparata« in ne »prevzem aparata«. Šele ko se boste po preizkušanju odločili, kateri aparat vam najbolj ustreza, vam bo zdravnik izdal naročilnico za prevzem. Vsekakor pa priporočamo, da še pred iztekom trajnostne dobe slušnega aparata, če ste že njegov uporabnik, obiščete različne ponudnike in se že seznanite z možnostmi, ki jih ponujajo.

Preverite svoj sluh!

Priporočljivo je, da v času preizkušanja, ki ga imate na voljo, preizkusite tudi aparat, ki vam ga plača država in vam zanj ni treba doplačati nič. Če vam ta aparat ne zadošča, se lahko odločite za aparat, ki ga boste morali doplačati.

Pravico imate sami izbrati dobavitelja, ki vam bo aparat nastavil, ter ga med šestletno življenjsko dobo popravil, čistil in vzdrževal. Najpomembnejše je vaše zadovoljstvo, ne le z aparatom, ampak tudi z osebjem pri dobavitelju. Prav zato imate med trimesečnim preizkušanjem pravico zahtevati kopijo naročilnice, ki vam jo je izdal zdravnik, in zamenjati dobavitelja, če menite, da do vas ni bil korekten in je zlorabil vašo neobveščenoost. Če dobavitelja zamenjate, nimate do njega nobenih obveznosti, on pa vam je dolžan vrniti kopijo naročilnice in morebitno varščino, ki vam jo je zaračunal za izposojajo testnega slušnega aparata, kar nekateri dobavitelji počno.

Pomembne so predvsem naslednje pravice:

- pravico imate **izbrati prodajalca** slušnega aparata;

- pred izbiro slušnega aparata imate pravico **zamenjati prodajalca**;
- pravico imate **izbrati** med različnimi proizvajalci in tipi aparatov;
- slušni aparat imate **pravico preizkusiti** (en aparat lahko brez obveznosti, da bi izbrali prav tega, nekaj časa preizkušate doma in/ali v službi);
- v času izbire slušnega aparata imate s testno naročilnico **pravico preizkusiti več različnih slušnih aparatov v obdobju treh mesecev, enega najdlje 14 dni**, zato zdravnika opozorite, naj vam izda testno naročilnico;
- pravico imate, da vam zdravnik na izvid napiše **podatke o izgubi sluha po Fowlerju**, pri nekaterih izvajalcih je storitev plačljiva;
- **ni nujno**, da je slušni aparat **z doplačilom res najboljši**; pomembno je, da izberete aparat, ki vam najbolj ustreza, kar je lahko tudi standardni aparat brez doplačila;
- **akustik mora** vaš slušni aparat nastaviti na vaš avdiogram in ga prilagoditi vašim individualnim potrebam ter **ponuditi najboljše**, kar slušni aparat omogoča.

Za nakup slušnega aparata se vedno obrnite na profesionalnega ponudnika, ki ima pogodbo z ZZS.

Med preizkušanjem aparata je zelo pomembno, da ga nosite v različnih okoljih, med gledanjem televizije, pogovorom z osebami, ki imajo visok in nizek glas, v trgovini, na banki, pošti ... To je pomembno predvsem zato, da ste pozorni, v katerih okoliščinah se pojavljajo težave. Te se tako odpravijo že med preizkušanjem, da bo aparat, za katerega ste se odločili, optimalno nastavljen. Zato ne čakajte 14 dni, ko bo preteklo obdobje preizkušanja enega aparata, ampak takoj obiščite dobavitelja in ga opozorite, kje se pojavlja problem (visoki toni, nizki toni, pogovor v družbi ...), da vam aparat prilagodi. S tega vidika je dobro preizkusiti različne slu-

šne aparate. Aparati različnih proizvajalev (Widex, Simens, Phonak ...) se razlikujejo glede na funkcije, ki jih imajo, zato so različni aparati primerni za različne potrebe.

Cena aparata ni merilo kakovosti, temveč so merila pravilna nastavitvev, preizkušanje in prilagoditev aparata vašim potrebam. Mnenje nekaterih dobaviteljev, da elektronika vse lahko naredi sama od sebe, zato se vse avtomatizira, je zavajajoče. Menimo, da je včasih bolje, da imate sami možnost aparat utišati ali povečati njegovo glasnost, saj najbolj veste, kdaj to zares potrebujete. Tudi aparati različnih oblik, ki jih v celoti plača država, imajo možnost, da jim sami regulirate glasnost (tako zaušesni kot vušesni), in zanje ni treba doplačati.

Ob nakupu slušnega aparata morate biti zadovoljni predvsem vi, kajti slušni aparat bo olajšal komunikacijo vam.

Za dodatne informacije in pomoč smo vam na voljo v pisarni Svetovalnega centra – v tehnično-informacijski pisarni ali po telefonu. Svetovalni center je odprt vsak dan, obisk pa morate predhodno najaviti.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Svetovalni center – tehnično-informacijska pisarna
Drenikova 24, 1000 Ljubljana

Telefon: (01) 505 80 46

Faks: (01) 500 15 22

E-naslov: naglusni@zveza-gns.si

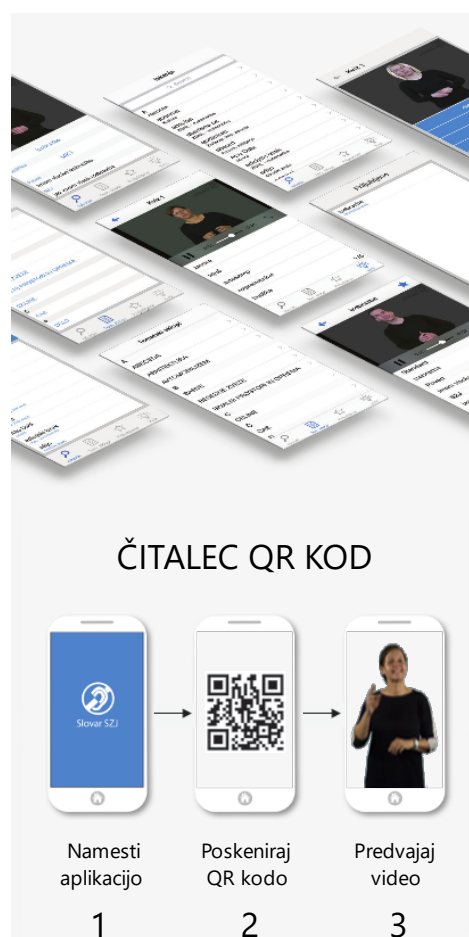
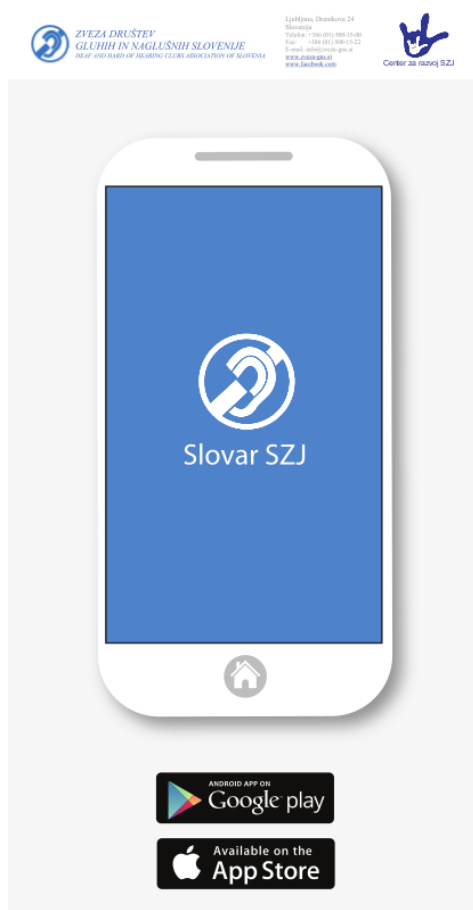
Adem Jahjefendić

QR-koda

Z mobilno aplikacijo Slovar SZJ si lahko zdaj ogledate videoposnetke v SZJ z uporabo optičnega čitalca QR-kod. Uporaba QR-čitalca je preprosta:

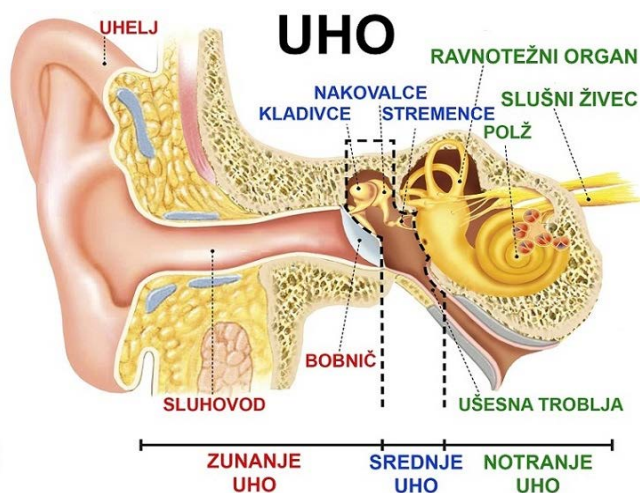
Korak 1 – Zaženite mobilno aplikacijo Slovar SZJ ter v meniju izberite QR (spodaj desno).

Korak 2 – Mobilni aparat usmerite na določeno QR-kodo na listu glasila IST.

Polžev vsadek

Šele ko se pojavijo težave s sluhom, se začnemo zavedati, v kakšen čudežni svet se z mavrico zvokov vsakodnevno ovijamo. Zlasti težko je, ko se s tem spopadajo otroci. Morda tako zelo, da potrebujejo polžev vsadek.

Zgradba ušesa

Sluh in njegova izguba

Zvok iz okolice potuje v uho, kjer se spremeni v takšno obliko, da ga naši možgani prepoznajo. Zvočno valovanje iz okolice potuje od zunanjega v srednje uho, kjer povzroči nihanje bobniča. Prek slušnih koščic se valovanje prenese do polža, v katerem lasne celice pretvarjajo mehanske vibracije v šibke električne impulze, ki jih slušni živec prenese do možganov. Ko je ta pot ovirana, slabše ali nič ne slišimo. Kadar slišimo slabše, smo naglušni in si pomagamo s slušnimi aparati. Če niti s slušnimi aparati ne slišimo, smo gluhi.

Kako polžev vsadek deluje

Polžev vsadek, angleško »cochlear implant«, je vgradni slušni pripomoček, ki nadomesti delovanje notranjega ušesa. To, da je vgradni, pomeni, da enega od njegovih delov z operacijo vsadimo v telo. Del notranjega ušesa, ki je zadolžen za sluh, imenujemo polžek. Sestavljen je iz čvrstega kostnega ogrodja, dvakrat in pol zavite cevi, ki se ji prilega mehki del polžka – tekočina in mehke membrane – v katerem so zaznavne slušne celice, imenovane dlačnice. Polžek pretvori zvok v električni impulz, ki se potem po slušnem živcu in mnogoterih živčnih povezavah konča v možganski skorji, kjer dejansko slišimo. Polžev vsadek privede zvočne signale, spremenjene v kodirane električne

impulze, neposredno do slušnega živca. Poleg notranjega dela – implanta, ki ga sestavljata elektroda in stimulator – vsebuje še zunanji del – govorni procesor, ki se nosi za ušesom, pri zelo majhnih otrocih izjemoma tudi posebej. Govorni procesor sestavljajo kontrolna enota z mikrofonom, ki zazna zvok, govorni procesor, ki zvok analizira in spremeni v zaporedje električnih impulzov, ter oddajnik, ki impulze (kot radijske valove) prenese skozi nepoškodovano kožo v notranji del – implant. Govorni procesor vsebuje računalniški program, v katerem so podatki o vrhovih frekvenc zvoka, glasnosti, časovnem zaporedju in ki ga avdiolog, defektolog ali logoped nastavi tako, da je prilagojen vsakemu posamezniku.

Zunanji procesor polževega vsadka

Drugi pripomočki zvok le okrepijo

Drugi slušni pripomočki, klasični slušni aparati in vibracijski vgradni slušni pripomočki delujejo tako, da zvok, ki pride do notranjega ušesa, le okrepijo ali povečajo premikanje slušnih koščic. Ti pripomočki delujejo le, če je notranje uho še delujoče in tako sposobno pretvoriti sicer s slušnim pripomočkom ojačan zvok v električne impulze. Tudi med temi klasičnimi slušnimi pripomočki moramo nekatere vsaditi v srednje uho z operacijo. Klasične slušne aparate nosimo na sebi, podobno kot očala. Lahko jih imamo za uhlji, v sluhovodu ali izjemoma v držalnih očal. Potrebujejo varovanje pred vlago in poškodbami, redno čiščenje in menjavo baterijskih vložkov. Priporočeno je tudi redno strokovno vzdrževanje in vsakoletni servis pri izdajateljih slušnih pripomočkov.

Del vsadnega slušnega pripomočka je vgrajen v telo. Večina vgradnih slušnih pripomočkov je sestavljenih iz dveh delov: notranjega, ki ga vgradi-

mo z operacijo, in zunanje, ki ima snemljivi del. Notranji del je treba le ščititi pred poškodbami, kar pomeni izogibanje kontaktnim športom in nošnji zaščitne čelade pri sicer manj nevarnih športih. Za zunanje dele pa skrbimo podobno kot za klasični snemljivi slušni aparat. Vsajeni, notranji deli naj bi v telesu dobro delovali 30 let, potem jih je z novo operacijo treba zamenjati.

Enakovreden vstop v svet sliščih

Po navadi vsadimo le en polžev vsadek, dva redkeje. Že dovolj zgodnja enostranska vsaditev polževega vsadka ob dobro delujoči višje ležeči slušni poti in pravilni ter dovolj pogosti rehabilitaciji otrokom omogoča enakovreden vstop v slišči svet njihovih vrstnikov. Ti otroci s polževim vsadkom prav v nobeni aktivnosti, veščini ali sposobnosti ne zastajajo za vrstniki. Na strani, na kateri je vsadek nameščen, slišijo zvoke, ki so glasnejši od 30 do 40 dB, normalno sliščiji pa zaznajo zvoke že pri glasnosti 10 dB. Preprosteje povedano, otroci so na strani brez polževega vsadka gluhi, na strani s polževim vsadkom pa blažje naglušni.

Vsaditev polževega vsadka

V zadnjem letu na Kliniki za otorinolaringologijo v Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana opravljajo tudi obojestranske operativne vgradnje polževih vsadkov, tudi ko je bolnik že pred časom prejel en polžev vsadek, kot simultane. Nespremenjeno pa ostaja dejstvo, da osebe z enim ali dvema polževima vsadkoma ne bodo postale normalno slišče in bodo pri zvočni komunikaciji vedno potrebovale dodatno skrb, pozornost in vajo.

Pri odločitvi za morebitno vgraditev dveh vsadkov se moramo zavedati, da dva polževa vsadka ne pomenita dvojno boljšega sluha, nedvomno

pa najmanj dvakrat povečata možnost zapletov in nevarnosti okužbe, poškodbe, premaknitve, ki jih ima vsak vsadek v telesu. Odločitev za dva polževa vsadka mora biti dobro premišljena in vedno strokovno utemeljena, saj se moramo zavedati, da včasih obe ušesi nista primerni za vsaditev in uporabo polževega vsadka, prav tako pa je treba pretehtati obremenitev telesa z drugo operacijo in oceniti druge sposobnosti, ki so potrebne za popolno izkoriščenost polževega vsadka.

Regulacija je mogoča tudi neopazno z daljinskim upravljalnikom.

Zvok iz polževega vsadka

Osebe, ki so pred izgubo ali poslabšanjem sluha slišale, opisujejo zvok s polževim vsadkom kot monoton, kovinski, računalniški. Osebe, ki pa še nikoli niso slišale po običajni poti, imajo zvok s polževim vsadkom za edini zvok in ga ne morejo opisovati ali primerjati glede na sluh običajno sliščih ljudi. Čeprav je potrebnega nekaj časa, da se uporabniki polževega vsadka zvoke naučijo razumeti, raziskave kažejo, da jih 95 odstotkov po posegu zaznava in prepoznava zvoke okolja, tri četrtine jih razume sogovornika, pri čemer si pomagajo z branjem z ustnic, 40 odstotkov jih razume pogovor brez odgledovanja, 15 odstotkov pa jih lahko celo uporablja telefon.

Prva vsaditev v Sloveniji

V svetu so okoli leta 1985 začeli rutinsko vsajati polžev vsadek za premostitev prirojene ali pridobljene gluhot. V Sloveniji so tovrstno operacijo prvič opravili na Kliniki za otorinolaringologijo in cervikofacialno kirurgijo na Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana spomladi leta 1996. Doslej so na kliniki opravili čez 358 operacij, tako pri otrocih, kot pri odraslih, brez usodnih in večjih zapletov. Nekaj zapletov se je seveda pojavilo – nedelovanje vsadka, vnetje ali propad kožnega pokrova nad vsadkom, vnetje srednjega ušesa, nastanek ognjoka, začasno slabše delovanje obraznega živ-

Poslušanje glasbe je izredno preprosto.

ca, poškodba notranjega dela vsadka – a so vse uspešno rešili. V zadnjih nekaj letih opravljajo vsaditve polževih vsadkov tudi v Univerzitetnem kliničnem centru Maribor.

Morebitni zapleti

Ti se lahko pojavijo ob vsakem zdravljenju in rehabilitaciji. Prva negativna izkušnja je zdravniška ugotovitev, da odrasla oseba ali otrok tako slabo sliši, da mu klasični slušni aparati ne morejo pomagati in da je potrebna operacija, s katero bomo slušni pripomoček vgradili. Za marsikoga je sprejetje tega dejstva, predvsem za starše majhnih otrok, najtežja. Sami nam povedo, da je stresno tudi obdobje dvomov in iskanja prave diagnoze, nemalokrat se podajo na pot iskanja drugih mnenj, kar jih lahko še dodatno zbega. Tem želim na kliniki načeloma ne nasprotujejo, a pod pogojem, da starši poiščejo mnenja ustreznih strokovnjakov. Že same preiskave, ki jih je treba opraviti pred izborom bolnikov, primernih za polžev vsadek, so napore, nekatere neprijetne, zahtevajo veliko časa in predanosti. Posebno starši z majhnimi otroki vedo, kako težko jim je, predvsem pa njihovim otrokom, potovati od ambulante do ambulante, čakanje in celo sprejem v bolnišnico. Skupina strokovnjakov v obeh univerzitetnih kliničnih centrih poskuša vse to izvesti čim bolj prijazno, hitro in učinkovito,

vendar se zgodi, da so nekateri kljub temu že imeli kakšne negativne izkušnje.

Čeprav se zdravniki z gluhi ali njihovimi starši pred operacijo obsežno in večkrat pogovorijo, prav lahko ostane še kak dvom. Nekoliko neprijetna je tudi bolečina po operaciji, a jo večinoma dobro blažijo z zdravili proti bolečinam. Tudi odstranitev dela las na glavi, kjer operirajo, je za nekatere gluhe in njihove starše lahko negativna izkušnja. Po operaciji lahko včasih obrazni živec začasno, izjemoma trajno, neha delovati, pri čemer polovica obraza miruje, oko ostane odprto, ustni kot se povese, kar je zelo moteče nekaj tednov, a to po večini popolnoma izgine.

Tudi mladi se lažje vključujejo v družbo.

Ali se s polževim vsadkom takoj sliši?

Po operaciji človek ne sliši takoj. Operacija običajno traja od dve do tri ure in po njej ostane operirana oseba še do enega tedna v bolnišnici, nato pa okreva doma. Večina se jih v tem času počuti normalno. Po približno mesecu dni strokovnjaki na kliniki dodajo še zunanje dele polževega vsadka, pri čemer je potrebna prva nastavitev procesorja govora glede na posameznikove individualne potrebe. Nastavitev ni enkratno dejanje. Na začetku so nastavitve pogostejše, kasneje pa enkrat letne oziroma po potrebi. Napredek in uspeh sta odvisna od številnih dejavnikov; predvsem od tega, ali je gluha oseba že slišala ali je gluha od rojstva. Vsekakor pa polžev vsadek pomeni lažjo orientacijo gluhe osebe in olajšano pot pri učenju poslušanja in govora. Sama vstavev polževega vsadka ni dovolj za uspešno pridobivanje slušno-govornih sposobnosti, zato je potrebna tudi rehabilitacija.

Viri:

- <http://www.z-csg.mb.edus.si>,
- <http://www.posluh.si>,
- <http://szd.si>,
- <http://www.bibaleze.si>

Povzel: Adem Jahjefendić

V pričakovanju prenovljenega seznama telesnih okvar

Skoraj 40 let star seznam telesnih okvar, ki je nastal v nekdanji skupni državi, bo kmalu prenovljen, trenutno je v obravnavi pri strokovnjakih s področij medicine.

Za ugotavljanje in določanje telesnih okvar je v Sloveniji še vedno v uporabi zastareli Samoupravni sporazum iz leta 1983 (dopolnjen leta 1989). Njegovo neustreznost že dalj časa prepoznavajo stroka in različna društva bolnikov, ki menijo, da bi, med drugim zaradi novih terapevtskih pristopov in ugotovitev o posledicah medicinskih posegov in zdravljenj, potrebovali novega, ki bi zajel tudi številne poklicne bolezni, ki jih doslej ni vključeval.

Zaradi neustreznosti dosedanjih predpisov so gluhi prikrajšani za marsikatero olajšavo.

Od novega seznama veliko pričakujejo gluhi, saj se je popolna izguba sluha na obeh ušesih do zdaj štela za 70-odstotno okvaro. Kot poudarja sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Matjaž Juhart, številne raziskave s področij medicine, psihologije in sociologije pričajo o tem, da je gluhoti zelo težka invalidnost, ki človeka socialno, kognitivno in intelektualno močno omejuje, zato bi se po njegovem mnenju gluhim morala priznati 100-odstotna telesna okvara.

Enakega mnenja je sodelavec ZDGNS Anton Petrič, ki iz lastne izkušnje pove, da gluhim 70-odstotna okvara v ničemer ne olajšuje življenja, saj ne pod-

pira vseh tistih pravic, ki jih imajo osebe s priznano 100-odstotno telesno okvaro. Tako bi, denimo, imeli olajšavo po Zakonu o davku na motorna vozila, olajšave pri parkiranju, cestnini. Dodaja, da bi položaj gluhih lahko primerjali in izenačili s slepimi, saj gre v obeh primerih za senzorno invalidnost in slepim se 100-odstotna telesna okvara že priznava. Želi si, da bi se tudi v Sloveniji ravnali po smernicah, uveljavljenih drugod po Evropi, kjer so klasifikacije invalidnosti popolnoma jasne, ker so pisane po vrsti invalidnosti in ne po odstotkih telesne okvare, kot to pri nas velja še po starem sistemu.

Če bi v skladu s 1. odstavkom 403. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) v prihodnje uredili postopke ugotavljanja vrste in stopnje telesnih okvar, bi v Sloveniji omogočili enako obravnavo potencialnih prejemnikov nadomestil za telesno okvaro – ne glede na to, ali je ta povezana z delovnim procesom ali pa je nastala izven dela. V tem primeru bi torej izenačili gluhe, ki so to že od rojstva, s tistimi, ki so oglušeli med delom. Tudi predsednik Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije Matej Žnuderl je poudaril, da si želijo razširitve pravice do nadomestila za invalidnost tudi na tiste osebe, ki niso izgubile vida med opravljanjem dela oziroma okvara vida ni nastala kot posledica poklicne bolezni. Posamezniki, ki imajo okvare vida že iz otroštva ali mladosti, preden so vstopili v zavarovalni odnos, namreč zdaj te pravice nimajo.

Pravilnik o vrstah in stopnjah telesnih okvar pripravlja delovna skupina priznanih strokovnjakov iz splošnih bolnišnic, Univerzitetnega kliničnega centra Maribor in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Trenutno je še v obravnavi na razširjenih strokovnih kolegijih posameznih medicinskih strok, v javno obravnavo pa naj bi bil dan aprila 2019, so nam sporočili z Ministrstva za zdravje.

Kaja Kotnik Žanič

PIŠITE V NAŠE GLASILO

urednistvo.ist@zveza-gns.si

Donacija dobrih ljudi

Tam, kjer lastovke gnezdijo, so dobri ljudje doma, pravi prisrčen slovenski pregovor, ki ga dobri ljudje resnično cenijo in spoštujejo. Ko se je pred leti obnavljalo pročelje hiše Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj, bi se po vseh gradbenih pravilih moralo odstraniti tudi lastovičje gnezdo. Povsem soglasna je bila odločitev, da gnezdo ostane na svojem mestu, tudi zaradi spoštovanja do živali in stare ljudske modrosti. Ohranitev lastovičjega gnezda je bil mogoče prvi korak v verigi številnih dobrih dejanj, ki so ne nazadnje pripomogla k donaciji kuhinjske opreme. Preveč dobrih ljudi je vpletenih v to donatorsko zgodbo, da bi našli vse naše prijatelje, znance in sodelavce, ki so vsak po svoje dodali kamenček k uresničitvi te zgodbe. Seveda pa so take zgodbe težko izvedljive brez koordinacije strokovne službe društva, ki je znova dokazalo, kako pomemben in nepogrešljiv člen je v delovanju društva in življenju uporabnikov

Predstavnice donatorja SKB banke z našimi uporabniki

Vrhunec te lepe zgodbe sta bila zagotovo dan odprtja, ko so nas obiskale tudi predstavnice donatorja, in prisrčen sprejem naših uporabnikov, ki so se zbrali v društvenih prostorih. Odprtje je bilo zgolj simbolično, saj smo podarjeno uporabili že

pred tem in pripravili dobrote za pogostitev vseh navzočih. Še prej je bil na vrsti lep nagovor Vojke Ravbar in povsem spontana ugotovitev, da je donacija banke SKB zagotovo prišla v pravo hišo. Po kratkem kulturnem programu smo prisluhnili iskreni pripovedi naše gluhoslepe članice o iskanju pravega društva in o tem, da je pri nas našla tisto, kar je zama iskala drugje, in postali smo njena družina AURIS. Recital pesmi v znakovnem jeziku o bolečini tišine je vse ganil in marsikomu se je milo storilo in orosilo oko. Sledile so še zahvalne besede predsednice društva in skromno darilo, ki ga je prostovoljno naredila članica društva in rokodelska mojstrica.

Ob bogati pogostitvi vseh navzočih in sproščenem klepetu se je porodilo novo spoznanje, da med dobrimi ljudmi ni komunikacijskih ovir.

Letošnjo pomlad lastovke spet gnezdijo pod našo streho, ptički se ženijo in kmalu bo nov naraščaj pokukal iz gnezda in obogatil našo hišo, ki je zdaj še obogatena z novo kuhinjsko opremo in novimi spoznanji, da še obstajajo dobri ljudje, ki cenijo in spoštujejo ranljive skupine. Tudi naša druženja bodo z donacijo SKB odslej še bogatejša, pestrejša in bolj vesela, kuharske mojstrice in mojstri, zbrani z vseh vetrov, kultur in narodov, pa nas bodo še bolj razveseljevali s svojimi kulinaričnimi znanji iz bližnjih in daljnih dežel.

Drage naše gostje, Vojka, Astrid in Jasna, hvala za obisk in vsa dobra dejanja, v čast in veselje nam je bilo, da smo vas spoznali. Zdaj ste tudi ve postale del družine AURIS – tam, kjer lastovke gnezdijo ...

Boris Horvat Tihi

Potopisno predavanje: Delo in popotovanje po Novi Zelandiji

Članom in članicam našega društva je zadnje februarско sredo lepo popestril Urban Jakob s slikovno predstavitvijo svojega dela in poti po Novi Zelandiji. Tolmačila je Duška Berložnik, ki je dobro posredovala vse, kar je Urban povedal o dogajanju na svojem devetmesečnem popotovanju.

Na pot je krenil v oktobru 2017, vrnil pa se je junija naslednje leto. Začelo se je z letalskim poletom iz Ljubljane do Aucklanda, pot je z vmesnimi prestopi trajala približno dva dni. Prevoz po tej državi je na splošno zelo počasen, z avtobusnimi linijami ni mogoče priti do nekaterih zelenih krajev ali pa so

linije zelo neugodne oz. redke. Zaradi hribovite pokrajine je še posebno zamuden promet po Južnem otoku. Urban je zato uporabljal najet avto (skupaj z nekaj tujimi turisti oz. popotniki), nekaj poti je opravil na avtostop, na koncu pa je tudi kupil avto in ga pred odhodom domov prodal. Med obema otokoma je potoval s trajektom. Prenočeval je v šotoru in v hostlih, včasih pa tudi kar v avtu.

Pozdravni nagovor predsednika društva

Nova Zelandija je otoška država v jugozahodnem Tihem oceanu in ima nekaj več kot štiri milijone prebivalcev. Sestavljata jo dva glavna otoka, Severni in Južni otok, ki ju ločuje Cookov preliv in precej majhnih otokov. Najbližja celina Avstralija je severozahodno od glavnih otokov oddaljena približno 2000 km, južno je Antarktika, severno pa ležijo Nova Kaledonija, Fidži in Tonga.

Nova Zelandija je dežela neokrnjene narave, približno tretjina površine je gozdov, veliko je travnikov in pašnikov. V mestih živi 80 % vsega prebivalstva. Urban je imel s prebivalci zelo dobre izkušnje, saj so ti prijazni, odprti, pošteni in ustrežljivi.

Podnebje v državi je oceansko, na severu prehaja v subtropsko, na jugu pa v subarktično podnebje. Veliko je vlage, zime so mile, poletja topla, padavine so razporejene čez vse leto. Najtopleje je od novembra do aprila, najhladneje pa avgusta. Vreme je spremenljivo in tudi ob sončnih dnevih se pojavljajo popoldanske plohe.

Svoje raziskovanje je Urban začel na Severnem otoku, kjer se na jugozahodnem delu vzdolž obale nadaljuje gorstvo Južnega otoka, ki je tu v povprečju nižje kot na Severnem otoku; najvišji vrh meri 2797 metrov in tu je leta 1995 po dolgoletnem mirovanju spet začel delovati vulkan Ruapehu. Osrednji del otoka zavzema vulkansko višavje z delujočimi vulkani, gezirji in vročimi izviri.

Vzdolž obeh glavnih otokov poteka zemeljska tektonska plošča in njeni premiki povzročajo številne potrese in vulkanska delovanja.

Gore Južnega otoka (Južne Alpe) se spuščajo v morje – to se v gorato celino zajeda s številnimi fjordi. Na Južnem otoku je tudi najvišji vrh v državi, Mount Cook, ki meri 3764 metrov. Na tem območju je tudi veliko ledenikov, vrelcev termalne vode in gorskih jezer. Svetovno znana je Milfordska ožina z Bownovimi slapovi, visokimi 154 metrov, ki spada med najlepša območja te države. Reke na zahodu Južnega otoka so kratke in strme, nekatere padajo v globino v slapovih. Reke, ki tečejo proti vzhodni obali, večinoma izvirajo v ledeniških jezerih ob vznožju najvišjih gora.

Nova Zelandija je dežela tisočerih možnosti – je cel svet v eni državi. Christchurch na Južnem otoku je mesto s prekrasnimi botaničnimi vrtovi in čudovitim razgledom iz gondole. Blue Lakes ali Modra jezera ležijo blizu središča mesteca Rotorua. Blizu Queenstowna je dolina Glenorchy, tako lepa, kot bi bila naslikana ... tu se zlivajo gore in jezera v pravljičnih zelenih barvah. Prav tako pisana je narava ob jezeru Tekapo. Na poti do živahnega Queenstowna je tudi jezero Wanaka Lake, ki je odlična točka za sprostitev, pa tudi za pohod ali vožnjo s kolesom okoli jezera. Največje naravno jezero pa je Taupo (606 km²), ki leži v starem vulkanskem kraterju.

Novo Zelandijo nam je predstavil Urban Jakop.

Državo vsako leto obiše kakih 1,5 milijona turistov in turizem je tako glavni vir prihodkov iz tujine. Urban meni, da je ponekod turistov že kar preveč. Največ je srečal mladih nemških turistov in popotnikov. V kmetijstvu je država zelo izvozno naravnana. V živinoreji je zelo visoka prireja ovac (približno šest milijonov), po pridelavi volne je država na tretjem mestu na svetu.

Urban je v času svojega popotovanja delal v sadovnjakih, kjer je ročno redčil jabolka, tako da je odstranjeval manjše sadeže, da so večji lažje rastle

in dozorevali. Jabolka se večinoma izvažajo v Združene države Amerike in imajo visoko ceno.

Na področju vinogradništva država pridelava največ belega grozdja in proizvede največ vina sauvignon. Urban je delal tudi v vinogradih, kjer je bilo delo zelo naporno. Zadnje delovno mesto pa je bilo v vinarni, kjer je bilo delo lažje in tudi najbolj plačano – vendar so cene od tri- do štirikrat višje kot pri nas v Sloveniji, skodelica kave stane npr. od tri do štiri evre.

Največje mesto v državi je Auckland, kjer živi približno 1,5 milijona ljudi, kar je več kot 30 % vseh prebivalcev na Novi Zelandiji. Mesto se zelo razlikuje od drugih mest v državi in spominja na ameriška mesta. Prestolnica je Wellington, ki je manjše in manj raznovrstno mesto kot Auckland in leži na jugovzhodnem delu Severnega otoka.

Evropski priseljenci, ki danes obsegajo kar 74 % prebivalstva, so se naselili po rodovitnejših krajih, domačine Maore pa so pregnali v gorate pokrajine. Maori so sčasoma prevzeli evropski način življenja in si pridobili državljanske pravice. Danes jih je približno 10 %. Tako je novozelandska kultura splet kulture evropskih priseljencev in starodavne maorske tradicije. Vzrok za redko poselitev in ne-

enakomerno razporeditev prebivalstva v državi so naravni dejavniki, predvsem podnebje in oblikovanost površja.

Nacionalni simbol je ptica kivi, ki ima zakrnela krila in rep, zato ne more leteti. Videti jo je mogoče v Te Puii – a le v skoraj popolni temi, saj so to zelo plahe ptice in se stiku z ljudmi izogibajo.

Za ljubitelje filma Gospodar prstanov je morda zanimiv podatek, da so večino kadrov posneli prav na Novi Zelandiji.

Med potovanjem in tudi med delom je Urban spoznal številne ljudi z vsega sveta in s tistimi, s katerimi je bil dlje časa skupaj, je še vedno v rednih stikih in že tudi načrtuje snidenja z njimi v bližnji prihodnosti.

Predavanje je končal z ugotovitvijo, da je bilo njegovo devetmesečno bivanje na Novi Zelandiji velika in pozitivna življenjska izkušnja: pridobil je delovne izkušnje in videl neponovljive lepote te dežele, obenem pa jo je lahko primerjal s Slovenijo in njenimi lepotami ter kakovostjo življenja, ki mu jo ta ponuja.

Vlasta Florjan

Tradicionalno praznovanje dneva žena

Res je: kot že naslov pove, je v našem društvu praznovanje dneva žena že tradicija. Vsako leto nam predsednik Franc Forštner v sodelovanju s svojimi pomočnicami pripravi zares prelepo praznovanje osmega marca. Kot sam rad reče, je to samo naš dan. V ogromnem številu, največjem doslej, smo se zbrale v hotelu Paka. Franc nas je še enkrat vse lepo pozdravil in napovedal odlične plesalke flamenka. Kar žal nam je bilo, ko je bilo plesa konec, toda program je Franc popestril tudi z lepo pesmico, ki jo je prebral. Kot se spodobi, so nam v hotelu postregli z odlično hrano. Tudi za glasbo je bilo poskrbljeno, najpogumnejše so zaplesale, preostale pa smo lepo klepetale in se spoznavale med sabo. Prišlo je tudi veliko članic, ki so bile dolgo časa neaktivne, zdaj pa želijo sodelovati v našem druženju. Upam, da bodo večkrat prišle v našo družbo, saj so spoznale, kako lepo se imamo. Čas je kar prehitro minil in za ta dan smo druženje končali. Seveda pa ni šlo brez znamenitih Frančevih rožic, presenetila

Sproščeno druženje

pa nas je tudi gospa Edita Kos, ki je za vsako članico prinesla svoj ročno izdelani lep spominček. Vsem skupaj hvala za tako lep popoldan, saj nam bo ostal v spominu do naslednjega praznovanja ali pa samo druženja ob klepetu.

Milica Krašovec

Pustni čas

Letos je bil v torek, 5. marca, dan pustnih norčij in dan, ko v našem društvu poteka tedenska kuharska delavnica.

Hajdi Suzana Panič se spozna na peko krofov.

To je bila dobra priložnost za pripravo in peko pustnih krofov. Kdo bi se na ta dan branil slastnih krofov? Znanja željni člani, ki se med seboj še dobro

Pustna miška in hudiček najraje pomagata pri pokušanju.

Krofov je bilo za vse dovolj.

razumemo, smo zavihali rokave in se družno lotili dela. Priprava krofov je precej zahtevno opravilo, ki ga je pod svoje okrilje vzela naša pustna maska Hajdi. Pri postopku priprave testa in cvrtja smo ji vsi z velikim veseljem radi pomagali. Vse je gladko teklo, testo je lepo vzhajalo, olje za cvrtje je bilo ravno prav segreto. Kmalu je okoli nas prijetno zadišalo po slastnih, velikih in z okroglim venčkom okrašenih krofih. A ker se zavedamo, da krofi niso samo dobri in da ni dobro, če jih preveč pojemo, smo za glavno jed pripravili lahko zelenjavno juho. Peka krofov je vesela priložnost in dobrodošla izkušnja za druženje. Med člani se je čutilo veliko pozitivne energije pri ustvarjanju v kuhinji. Še pustna miška in pustni hudiček sta bila veselega obraza in vsa sladka okoli ust zaradi marmelade. Naša želja je, da si še velikokrat popestrimo dneve z takim medsebojnim druženjem.

Mira Meš Pivec

Praznovanje dneva žena v DGNP Maribor

Kot vsako leto smo se tudi letos v marcu posvetili druženju naših članic in članov ter njihovih spremljevalcev na petkovem popoldnevu in prazniku dneva vseh žena.

V sončnem vremenu, ki nas je dodatno razveselilo, se nas je kar nekaj zbralo.

Osmi marec, mednarodni dan žensk, smo letos počastili s prijateljskim druženjem naših članic in članov na Turistični kmetiji Černe v Mariboru. Prijazni gostitelji so nam pripravili okusno domače kosilo,

Obdarovanje naših članic

Članice so se prijetno pozabavale.

za pester program pa smo poskrbeli kar udeleženci sami. Izkazalo se je, da si znamo pripraviti odlično zabavo. Mira Meš Pivec in Suzana Panić sta pripravili pestre šaljive igre z izvirnimi drobnimi nagradami, Andrej Vivod pa zanimiv kviz znanja, v katerem

smo izvedeli veliko poučnih dejstev, recimo o tem, kako je nastal praznik žena. Kot se za praznik spodobi, smo se tudi obdarovali. Ženske smo dobile v dar lepo darilce, razveselile pa smo se tudi lepih čestitk in želja naše predsednice Ernestine Savski.

Dnevu žena po koledarju tesno sledi štirideset mučenikov. Ker nam je vedno v veselje navzočnost moškega dela našega članstva, smo jih presenetili s posebnimi darili, primernimi njihovem prazniku. Verjamem, da veste, kaj so dobili.

Glavni namen našega praznovanja je bilo druženje. V življenje smo vnesli še eno drobno piko bogastva, ki vedno znova zaneti željo po prijateljstvu in sodelovanju.

Mira Meš Pivec

V spomin Nekatere ljubezni so večne

Te misli posvečam dragemu možu Jožefu!

Ti si ljubezen mojega življenja, ki še po desetih letih, odkar si odšel med zvezde, ni usahnila v mojem srcu.

Še vedno si v mojem spominu, kot bi se vse dogajalo včeraj. Spomnim se dneva, ko sva se spoznala, in trenutka, ko si me zaprosil ta roko. Bil si dober mož in oče Jani in Danici. Na vseh področjih življenja si mi bil vzor, kajti bil si najboljši. Ljubil si kolo in veliko prekolesaril ter se udeleževal tekmovanj. Kot član športnega društva Branik si dosegal lepe rezultate. Kljub svoji gluhoti si leta 1964 opravil izpit za šoferja in kupil osebni avto, na katerega si bil zelo ponosen. Imel si rad življenje in tvoja radost je segala vsem do srca. Rad si smučal, poleti ribaril. Najbolj si bil ponosen na svojo družino. Še vedno se kdaj pa kdaj v sanjah s teboj popeljem na avanturistični izlet.

Hvala ti, da si bil z menoj, da imava hčerki in zlate vnuke.

Ivica Burggraf

Bodi lepo med zvezdami vse do takrat, ko se spet srečava.

Ivica Burggraf

Anja Drev izvrstna druga v slovenski absolutni konkurenci

Zadnjo nedeljo v marcu se je na Krvavcu končala sezona alpskega smučanja. Na sporedu sta bila še smuka v absolutni konkurenci, v sklopu serije tek-

Anja Drev

movanj za 28. državno prvenstvo med slišječimi, na katerem je nastopila tudi naša 21-letna Anja Drev.

Po dveh vožnjah se je v moški konkurenci naslova prvaka razveselil Klemen Kosi (ASK Branik Maribor), ki je bil najhitrejši tudi v absolutni konkurenci. Za 13 stotink je ugnal Boštjana Klineta (ASK Branik Maribor), tretje mesto pa je osvojil Nejc Naraločnik (SD Beli zajec), ki je za zmagovalcem zaostal 58 stotink. V ženski konkurenci je do zlatega odličja prišla Jera Kompan (SK Črna), druga pa je bila Anja Drev (SK Mozirje).

Serijsko tekmovanje za 28. državno prvenstvo na Krvavcu, ki se je končala s smukaškima preizkušnjama, je bila prvič v zgodovini tega tekmovanja predvajana tudi v živo na Televiziji Slovenija.

Ob tekmi državnega prvenstva je potekal tudi ekshibicijski dvoboj med Boštjanom Klinetom in našim smučarjem prostega sloga Filipom Flisarjem, DILA 2019. Boštjan je imel po smukaškem delu izziva 1,70 sekunde prednosti. Filip je nato sicer dobil obe vožnji na kros progi, a je do zmage na koncu vseeno prišel Kline.

Vir:

- <http://www.zsis.si> in <https://www.sloski.si>

Povzel: Adem Jahjefendić

Slovar SZJ na družbenem omrežju

Slovar slovenskega znakovnega jezika ima aktivno stran na družbenem omrežju Facebook, kjer si lahko ogledate nove kretnje, ki nastajajo in jih razvijajo v skupini za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki deluje na Inštitutu za razvoj SZJ pri Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Najdete nas na spletni povezavi www.facebook.com/szjsi.

Ogled prizorišča 19. zimskih olimpijskih iger gluhih

Italijanska športna zveza gluhih (FSSI) je skupaj z Mednarodnim komitejem za šport gluhih (ICSD) od 17. do 21. marca 2019 organizirala inšpekcijski ogled prizorišča zimskih olimpijskih iger za vodje nacionalnih olimpijskih odprav gluhih in njihovo strokovno osebje v regiji Valtellina-Valchiavenna v severnem delu Italije ob italijansko-švicarski meji. 19. zimske olimpijske igre gluhih bodo potekale od 12. do 21. decembra 2019, na njih bodo tekmovali v šestih panogah, prvič tudi v šahu. Organizatorji so pripravili vodene ogledne v Santa Caterini di Valfurva, kjer bodo gluhi olimpijci tekmovali v alpskem smučanju, deskanju na snegu in smučarskem teku. V Madesimu so predstavili dvorano za krling, ogled pa so nadaljevali še v Chiavenni, kjer bodo gostili hokejiste in šahiste. Na teh lokacijah pričakujejo več kot tisoč športnikov in spremljevalcev z vsega sveta. Tik pred igrami bo kot običajno kongres ICSD, ki bo predvidoma v Sondriu od 8. do 10. decembra.

Inšpekcijskega ogleda smo se udeležili predsednica Športne zveze gluhih Slovenije, Rok Tomažič, trener smučarke Anje Drev, in novinarka Spletne TV ZDGNS Valerija Škof. Namenili smo se ogledati samo kraj tekmovalj v alpskem smučanju, ki se jih bo udeležila naša olimpijka Anja Drev, bronasta dobitnica medalje z zadnjih olimpijskih iger gluhih v Hanti-Mansijsku leta 2015. V nedeljo, 17. marca, smo se zgodaj zjutraj odpravili na deseturno vožnjo do Santa Caterine in tja prispeli pozno popoldne. Takoj smo odhiteli v hotel Residence 3 Signori na delovni sestanek, ki se ga je udeležilo 30 predstavnikov iz trinajstih držav Evrope, Amerike, Kanade in Južne Koreje. Predsednik organizacijskega odbora Pier Alessandro Samuelli, ki prihaja iz italijanske zveze gluhih (ENS-ONLUS), je

predstavil svojo organizacijsko ekipo in potek priprav največjega športnega dogodka v letu 2019. Poudaril je, da so se organizacije lotili septembra lani, ko so sklenili večstranski dogovor s ICSD, FSSI, italijansko zvezo za krling in italijansko smučarsko zvezo ter začeli delati s skupino ljudi, ki so jih izbrali za organizacijo. Imajo tudi sliščega menedžerja, ki je v operativno pomoč organizacijskemu odboru in je zadolžen za pridobivanje finančnih sredstev. Organizacijski odbor je rezerviral športne objekte in smučišča ter zagotovil ustrezno število sob v različnih hotelih v krajih, kjer bodo tekmovalja. Sledita še iskanje in oblikovanje skupin prostovoljcev, ki bodo podpora športnikom in spremljevalcem na kraju tekmovalja. Na koncu se je Samuelli zahvalil italijanskemu paraolimpijskemu komiteju in deželi Lombardiji za finančno pomoč. Navzoče je pozdravil tudi predsednik FSSI Guido Zanicchia; vsem se je zahvalil za izkazano podporo organizaciji olimpijskih iger gluhih in izrečeno zaupanje njihovi športni zvezi ter dodal, da se nadvse veseli udeležbe gluhih športnikov z vsega sveta.

Udeleženci inšpekcijskega ogleda

Za uradni logotip 19. zimskih olimpijskih iger gluhih so uporabili stilizirane rekvizite zimskošportnih panog: par smuči in par hokejskih palic, ki so jih oblikovali v dve veliki črki V, drugo za drugo, ki simbolizirata začetnici imen dveh alpskih dolin, Valtellina in Valchiavenna. Dodali so še olimpijsko plamenico v barvah petih celin. Za maskoto iger so izbrali medveda, ki so mu naredili vzdevek Vally. Tamkajšnja znamenitost je medved Orfej, od tod torej izbira živali, vzdevek pa je skovanka iz angleške besede valley (po naše dolina), ki predstavlja prizorišča v dveh navedenih dolinah.

Naslednji dan je sledil vodeni ogled tekmovalnega poligona za alpsko smučanje, kjer bodo tekme alp-

skega smučanja na pobočju gore Monte Sobretta. S trenerjem Tomažičem sva preizkusila FIS-progo Deborah Compagnoni, imenovano po trikratni olimpijski zmagovalki. Proga se začne na nadmorski višini okoli 2500 metrov, končuje pa s ciljno ravnino na 1700 metrih nadmorske višine. Na tej progi bodo tekme v petih alpskih disciplinah. Ogledali smo si startna mesta za različne alpske discipline, žičniške povezave do proge, s testnim smučanjem preizkusili naklone posameznih odsekov proge ter označili kritična mesta. Razrešili smo tudi vprašanje servisiranja in priprave smuči. Hotel Residence 3 Signori, v katerem bo nastanjena večina alpskih smučarjev, je v neposredni bližini proge, kar bo tekmovalnim ekipam olajšalo logistiko.

Popoldne je sledil skupinski sestanek, na katerem smo imeli diskusije in predloge. Zaradi službenih obveznosti ni bil navzoč generalni direktor ICSD Dmitrij Rebrov, zato je organizator z njim vzpostavil videokonferenčno povezavo, da so mu lahko prisotni udeleženci postavljali vprašanja v zvezi z

izvedbo olimpijskih iger gluhih in registracijskimi postopki za njihove športnike. Generalni direktor jim je odgovarjal in podal nekaj napotkov glede registracije in akreditacije športnikov. Po sestanku smo si v hotelski kleti ogledali skupne prostore, ki jih bodo namenili tekmovalnim ekipam za servisiranje in hrambo tekmovalne opreme.

Dopoldne tretjega dne smo šli še na ogled bližnjega poligona za deskanje na snegu in teka na smučeh in tam ostali do kosila. Po kosilu smo se odpravili na pot proti domu, drugi udeleženci pa so se odpravili v Chiavenno (hokej in šah) in Madesimo (krling). Ugotavljamo, da je bil ogled prizorišča zelo koristen, saj smo tam razrešili vrsto vprašanj o namestitvi, logistiki, servisiranju smuči in preskusili smučarsko progo, tako da se bomo z našo alpsko smučarko Anjo Drev na olimpijske igre odpravili dobro pripravljeni in obveščeni.

Sabina Hmelina, predsednica ŠZGS

Državno prvenstvo v bowlingu posamezno in dvojice

Naše društvo, DGN Severne Primorske, je v sodelovanju s Športno zvezo gluhih Slovenije prevzelo organizacijo državnega prvenstva v bowlingu v dvojicah in posamezno. Zaradi tehničnih težav smo bili primorani državno prvenstvo namesto v Novi Gorici izpeljati v ljubljanskem klubu BK 300, in sicer v soboto, 16. marca 2019.

Prijavljenih je bilo 42 tekmovalcev, 18 dvojic iz osmih društev celotne Slovenije, ki so se med seboj borili za podrtje keglje. Tekmovanje je bilo zelo

napeto, kar se kaže tudi pri rezultatih, saj je za žlahtnost kolajne veljal vsak podrt keglj.

Še posebej bi se radi zahvalili Bowling klubu BK 300, ki nam je v zadnjem trenutku priskočil na pomoč, da smo tekmovalje lahko izpeljali. Seveda se zahvaljujemo za razumevanje tudi Športni zvezi gluhih Slovenije in vsem tekmovalcem, ker so spremembo kraja prvenstva sprejeli brez pritoževanja.

Manca Peroci

Rezultati:

Moški – posamezno

1.	Aleš Škof (DGN Podravja Maribor)	1042
2.	Jožef Švent (DGN Celja)	1031
3.	Simon Špan (DGN Severne Primorske)	1028

Moške – dvojice:

1.	DGN Podravja Maribor A	2036
2.	DGN Severne Primorske A	2003
3.	DGN Celje	1979

Ženske – posamezno:

1.	Florjana Švent (DGN Celje)	943
2.	Manca Peroci (DGN Severne Primorske)	940
3.	Sanja Debevec (DGN Podravja Maribor)	925

Ženske – dvojice:

1.	DGN Podravja Maribor	1768
2.	DGN Severne Primorske	1764
3.	DOZIS Dolenjske in Bele krajine	1720

Strokovni posvet v Mariboru »Postani športnik«

Zveza za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijski komite (ZŠIS – POK) in Lidl Slovenija sta 14. marca v Hotelu Betnava v okviru programa Postani športnik v Mariboru pripravila strokovni posvet, na katerem so predstavili različne primere dobrih praks uspešnega vključevanja in izvajanja programov športa invalidov. Z udeleženci posveta, ki smo prihajali iz invalidskih društev in drugih ustanov, smo se seznanili z možnostmi vključevanja invalidov z različnimi oviranostmi v športne aktivnosti v lokalnih skupnostih.

Gregor Gračner, podpredsednik ZŠIS – POK

Udeležence strokovnega posveta je uvodoma pozdravil podžupan Mestne občine Maribor dr. Samo Peter Medved, ki je poudaril: »V Mestni občini Maribor športnike invalide vseskozi vključujemo v naše športne programe, namenjamo sredstva za izvedbo aktivnosti in skrbimo za športne površine. Glavno sporočilo programa Postani športnik je, da se lahko vsak, ne glede na oviranost ali drugo značilnost, giba in živi aktivno življenje, kar na občini podpiramo in želimo področje razvijati še naprej.«

V programu Postani športnik se bodo pripravljale aktivnosti, pobude, dogodki in delavnice, ki bodo namenjene mladim invalidom in njihovim staršem, učiteljem in profesorjem športne vzgoje, lokalnim športnim klubom, panožnim zvezam, društvom invalidov in podobno.

S programom želijo tudi spremeniti pogled na šport z vidika mladih invalidov, ozaveščati jav-

nost in posledično razbijati predsodke o vključevanju mladih invalidov v športne programe ter pomagati in spodbujati različna društva in organizacije pri prilagoditvi programov za mlade invali-

Udeleženci posveta Ana Mandl, Aleksander Trnjar in Milan Kotnik

de. Pomemben del programa je tudi povečevanje števila usposobljenih strokovnjakov, ki bodo delali z otroki invalidi in vzpostavitev nabora ponudnikov športnih aktivnosti za mlade invalide.

V Svetu invalidov Mestne občine Maribor smo prepričani, da je umestitev športa invalidov v nacionalni sistem športa in rekreacije državnega pomena. Takšni posveti so zelo dobrodošli, saj ponujajo možnosti razvoja, spodbujanja športnega vključevanja in medsebojnega sodelovanja, katerih namen je spremeniti pogled na šport invalidov ter hkrati ozaveščati širšo javnost in posledično razbijati tabu o vključevanju mladih invalidov. Hkrati vidimo priložnost za sodelovanje in razvoj novih športnih programov tudi v našem društvu. Zelo smo ponosni, da je Mestna občina Maribor skupaj z Uradom za šport MOM in Športno zvezo Maribor več let zapored s podelitvijo Plakete zaslužni organizaciji na področju športa nagradila prizadevanja našega društva za uspešno spodbujanje športa invalidov, kar je velika spodbuda za delo naprej.

Milan Kotnik

Klopi in bolezni, ki jih prenašajo

V zadnjih desetih letih smo že veliko slišali o navadnem klopju, ki je razširjen tudi v Sloveniji. Ljudem in živalim, ki se veliko gibljejo na prostem, posebno v gozdu, je znan kot »neprijeten gost«. S krepeljci se oprime kože gozdnih živali ali človeka in jim s posebnim sesalom pije kri.

Klop

Klope je najti povsod po Sloveniji; na območjih, ki presegajo tisoč metrov nadmorske višine, se zadržujejo le redko, na nadmorskih višinah, ki presegajo 1500 metrov, pa jih ni. Klopi imajo radi razmeroma toplo in vlažno okolje. Zelo vroče in suho vreme jim ne prija, tudi kadar je mraz, niso dejavni.

Na trgu je velika izbira repelentov proti klopom, vendar vas ti ne bodo povsem zaščitili. Poleg tega ne smete pozabiti, da je njihovo delovanje časovno omejeno. Nekateri repelenti z 10–20-odstotno koncentracijo DEET-a so zelo učinkoviti in si jih nanesite na kožo, preden greste v naravo. Zelo pomembno je, da se po vrnitvi iz gozda temeljito pregledate. Če je klop že pritrjen, ga čim prej odstranite.

Pravilna odstranitev klopa je s pinceto

Klopa primite s pinceto čim bližje koži in ga previdno izvlecite. Če boste to naredili sunkovito, obstaja večja verjetnost, da ga ne boste odstranili v

celoti in bo rilček ostal v koži. S stališča bolezni, ki jih prenašajo, to ni nevarno, a vseeno gre za tujek, ki ga je treba odstraniti, vendar vam samo zato še ni treba k zdravniku.

Pravilna odstranitev klopa

Zakaj so klopi nevarni

Tudi klop je lahko okužen z bakterijami in virusi, tako da med sesanjem človeške krvi, ko je pričvrščen na kožo, viruse in bakterije prenese na človeka. Med njimi sta bakterija *Borrelia burgdorferi*, ki povzroča boreliozo, in virus, ki povzroča klopni meningoencefalitis (KME). Medtem ko so z borelijo okuženi klopi razširjeni po vsej Sloveniji, je klopov, okuženih s povzročiteljem KME, največ na Gorenjskem, Koroškem in v ljubljanski regiji, manj pa na Primorskem in v Prekmurju.

Borelijoza je infektivna bolezen. Cepljenja proti njej ni. Če na koži najdemo prisesanega klopa, ga moramo čim prej odstraniti, mesto vboda pa opazovati več tednov. Na mestu vboda se lahko pojavi značilna rdečina, ki se iz dneva v dan širi navzven, v sredini blede, dobi obliko obroča in je lahko zelo velika. Posebna značilnost sta temnejši rob in rdečkasta notranjost izpuščaja. Koža je lahko na tem predelu na otip toplejša in občutljiva. Bolezen se razvije pri približno 80 odstotkih okuženih.

Takoj ob pojavu prvih znakov obiščite osebnega zdravnika, ki vam bo predpisal petdnevno antibiotično, zelo učinkovito zdravljenje, da se prepreči razvoj bolezni. Nekateri ljudje so alergični na klopovo slino; pri njih se na mestu vboda pojavi zgolj rdečina, vendar to ni isto kot prej omenjeni rdeči izpuščaj.

Drugi znaki in zapleti pri boreliozi

- Gripi podobni znaki se pojavijo od tri dni do enega meseca po vbodu in vključujejo utrujenost, glavobol, bolečine v mišicah in sklepih ter povišano telesno temperaturo. Večina ljudi med tem že pozabi, da je imela klopa.
- Bolečine in otekline v sklepih, ki se »selijo« iz enega sklepa v drugega, se pokažejo šele nekaj tednov ali celo mesecev po vbodu. Najpogostejše so prizadeti kolenski sklepi.
- Nevrološke težave, med katerimi je najpogostejše vnetje možganskih ovojnic (meningitis). Toda pozor: to ni isto kot klopni meningoencefalitis, saj tega povzroča virus, pri boreliozi pa govorimo o bakterijski okužbi! Veliko bolnikov razvije tudi enostransko paralizo obraznega živca, mravljinčenje in slabšo moč v okončinah in križu, imajo spremenjen spalni ritem, izgubo spomina in spremembe v razpoloženju, vedenju.
- Redkeje se pojavijo težave s srcem, očmi in jetri ter močna utrujenost.

Kdaj posumite na okužbo z *Borrelia burgdorferi*? Seveda takoj, ko opazite značilno kožno spremembo oziroma začutite zdravstvene težave – takrat nemudoma obiščite osebnega zdravnika. Ne pozabite povedati, da ste nedavno imeli klopa ali ga opozorite, da se veliko gibljete v naravi in tudi to, če morda živite nekje ob gozdu. Dokaz o okužbi z *Borrelia burgdorferi* je možen na več laboratorijskih, mikrobioloških načinov.

ZDRAVLJENJE: V prvih treh tednih po ugotovitvi bolezni so antibiotiki zelo učinkoviti in v glavnem oboleli popolnoma ozdravijo. Z zdravljenjem se preprečijo tudi vsi drugi zdravstveni zapleti. Zdravijo se tudi nosečnice.

PREPREČEVANJE: Boreliozo lahko preprečimo tako, da se čim manj izpostavimo možnosti vboda klopov. Po izletu v naravo si natančno pregledamo celotno telesno površino – kožo in tudi obleko. Takoj ko klopa opazimo, ga odstranimo s telesa. Posebno opozorilo velja nosečnicam in doječim materam. Tudi če ste boreliozo že preboleli in uspešno pozdravili, nanjo niste dosmrtno odporni in morate biti pozorni na klopov vbod tudi vnaprej.

Pri okužbi s KME na mestu vboda ni vidnih sprememb

Klopni meningoencefalitis povzroča virus klopnega meningoencefalitisa. Bolniki se po navadi spomnijo vboda klopa, vendar na koži ni vidnih sprememb. Po tednu ali dveh se pojavijo slabo počutje,

glavobol, povišana telesna temperatura in bolečine v mišicah. To traja nekaj dni, nato temperatura pade, stanje se izboljša, vendar pozneje znova nastopi poslabšanje. Bolniki imajo glavobol, povišano telesno temperaturo, bruhanje, nekaterim se tresejo roke ali jezik in imajo motnje zavesti. Povišana telesna temperatura pri odraslih navadno traja od tedna do dveh, slabo počutje in glavoboli pa so dolgotrajnejši.

Značilni začetni kožni spremembi lahko sledi prizadetost različnih organov.

Približno tretjina bolnikov ima posledice zaradi klopnega meningoencefalitisa v obliki glavobolov, slabšega počutja in težav z zbranostjo. Pet odstotkov jih ima ohromitve; prizadete so dihalne mišice, zaradi česar ne morejo dihati sami, zato jim pri tem pomagajo z aparatom. KME ne izbira po spolu in starosti, zbolevalo odrasli in otroci. Specifičnega zdravljenja ni, bolniku v bolnišnici lajšajo simptome z zdravljenjem proti vročini in bolečinam ter skrbijo za zadostno uživanje tekočin. Zaradi KME umre približno en odstotek bolnikov.

Cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu

Klopni meningoencefalitis je mogoče preprečiti s (samoplačniškimi) cepitvami, ki je sestavljeno iz

osnovnega cepljenja v treh odmerkih (prvem odmerku naslednji mesec sledi drugi, zadnji pa čez leto dni). Že dva tedna po drugem odmerku več kot 90 odstotkov cepljenih tvori zaščitna protitelesa, po tretjem odmerku pa več kot 95 odstotkov cepljenih. Pozneje se je treba cepiti s poživitvenimi odmerki: s prvim tri leta po opravljenem cepljenju, nato do 60. leta starosti na vsakih pet let, po 60. letu pa na tri leta. Cepijo se lahko tudi otroci. Cepljenja opravljajo zavodi za zdravstveno varstvo. Priporočljivo je cepljenje v zimskem času, saj je tedaj le malo verjetno, da bi bili klopi dejavni. Po dveh odmerkih pa človek dovolj zaščiten pričaka obdobje, ko so klopi že dejavni.

Klopi prenašajo tudi humano granulocitno anaplazmo, ki jo povzročijo bakterije anaplazme. To je vročinska bolezen, ki je še redkejša od klopnega meningoencefalitisa. Pokaže se od pet do deset dni po vbodu klopa, in sicer s povišano telesno temperaturo, glavobolom in utrujenostjo. Bolezen lahko mine sama od sebe, učinkovito pa pomagajo tudi antibiotiki.

Zaradi vboda klopa ne zbolimo vedno

Ali boste zaradi vboda okuženega klopa tudi zboleli, je odvisno od več dejavnikov, poudarjajo zdravniki. Eden od pomembnih dejavnikov je, koliko časa je klop prisen na kožo. V Evropi se samo od 20 do 50 odstotkov okužb s klopi, okuženimi z lymsko boreliozo, pokaže s simptomi, druge pa minejo brez njih. Telo sicer tvori protitelesa, vendar človek ne zboli.

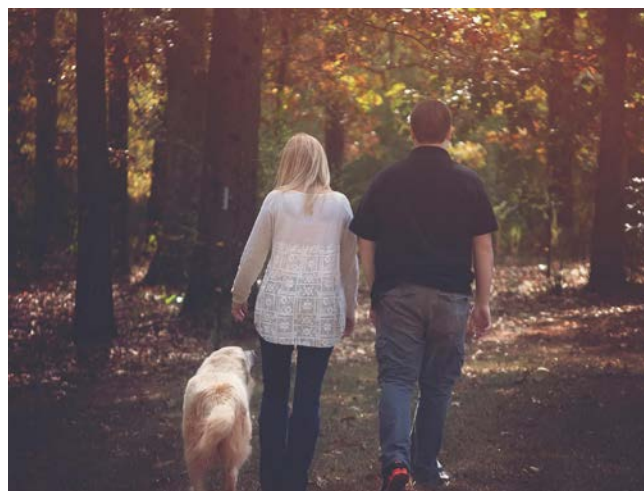
Pri klopnem meningoencefalitisu se pri približno 80 odstotkih okuženih ljudi simptomi ne razvijejo. Klopi dobijo bakterije in viruse od živali, predvsem glodavcev, vendar ti ne zbolijo. Če se klop hrani na okuženi živali, se okuži tudi sam. Ko klop dobi gostitelja, se običajno na njem nahrani do konca. To traja nekaj dni, nato odpade, se zarije v listje in se, če ima srečo, naslednjo sezono prelevi v višjo razvojno obliko. Njihov razvoj poteka od odraslega klopa ženskega spola, jajčeca in larve do nimfe, nato pa zraste odrasel klop. Vse te razvojne oblike – z izjemo jajčec – se hranijo na živalih. Če se klop nahrani do konca, bo v višje razviti obliki prenesel bakterije/viruse na gostitelja. Pri klopu so bakterije in virusi v črevesju, vendar gostitelja klop lahko okuži šele, ko pridejo iz črevesja do slinavke.

To se ne zgodi takoj. Ljudje, ki okuženega klopa odstranijo v dvanajstih urah po vbodu, po večini ne zbolijo, če pa ga odstranijo v prvih 24 urah, zbolijo le redko. Če se klop prisesa na nogo miši in ga miš spraska, bo okužen že v celoti, iskal bo naslednjega

gostitelja in tak klop je nevarnejši. Virusi so običajno tudi v slinavkah, zato je prenos hitrejši in ni varnostnega razmika.

Klopi lahko okužijo tudi živali

Klopov je več vrst, vendar je v Sloveniji najbolj razširjena ena sama vrsta. Ko se klop napije, je težko določiti njegovo vrsto. Klopi se hranijo na ljudeh in živalih; tisti na živalih so navadno precej časa prisesani in zelo napiti, zato nekateri zmotno menijo, da se takšen klop prisesa le na živali, ne pa tudi na ljudi. Toda v resnici gre večinoma za isto vrsto klopa. Z virusom klopnega meningoencefalitisa se lahko okužijo tudi živali, predvsem govedo, ovce in koze, okuženo je lahko tudi njihovo mleko. Če boste zaužili neprekuhanu okuženo mleko, se lahko okužite z virusom. Za lymsko boreliozo lahko zbolijo tudi psi, govedo, konji ...

Preden se odpravite v gozd, uporabite repelent.

Seveda je nesmiselno, da zaradi klopov ne bi hodili ven. Če se odpravljate v naravo, predvsem v gozd, se je treba zaščititi. Bolje je, da hodite po poti in ne po gošči ali visoki travi. Za v gozd je najprimerneje, če oblečete majico z dolgimi rokavi in dolge hlače. Ne bo odveč, če hlačnice zataknete v obuvala. Uporabno je tudi, če nosite svetla oblačila, saj boste tako klope lažje opazili. Psa imejte na vrvici.

Seveda pa poskušajte še naprej živeti zdravo in z naravo. Naj vas klop ne ustraši in ne prikrajša za prekrasne užitke polnih pljuč svežega zraka!

Vir:

- <http://www.viva.si>,
- <http://www.zdstudenti.si>,
- <https://sl.wikipedia.org>

Povzel: Adem Jahjefendić

ZVEZA DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE
PREMIERNA PREDSTAVITEV GLEDALIŠKE IGRE SKUPINE ZDGNS TIHE STOPINJE

KEKČEVE PRIGODE

ČETRTEK, 23. MAJ

OB 17. URI

CENTER SLOVANSKIH KULTUR FRANCE PREŠEREN
(NEKDANJI KUD FRANCE PREŠEREN V TRNOVEM)

KARUNOVA ULICA 14, LJUBLJANA

NASTOPAJO ČLANI GLEDALIŠKE SKUPINE ZDGNS TIHE STOPINJE:

NEL DELOŠTO | TINA STREL | ZLATKA PETRAČ | LUCIA RAMALLO

JELENA BOLŠEDONOVA | BOŠTJAN HREN

ROK JURŠIČ | NEJC DREKONJA

VIDEO PROJEKCIJA: GORAZD OREŠNIK

SCENOGRAFIJA IN KOSTUMOGRAFIJA: JELENA BOLŠEDONOVA

SCENARIJ IN REŽIJA: LADA LIŠTVANOVA

